

”I’m beginning to see the light”

Erilaisia tulkintoja Ella Fitzgeraldin kappaleesta

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Varhaisiän musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
Syksy 2016
Klaara Koivunen

"Just don't give up trying to do what you really want to do. Where there is love and inspiration, I don't think you can go wrong."

-Ella Fitzgerald

Lahden ammattikorkeakoulu
Koulutusohjelma

KOIVUNEN, KLAARA:

”I’m beginning to see the light”
Erilaisia tulkintoja Ella Fitzgeraldin
kappaleesta

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö, 38 sivua, 6 liitesivua

Syksy 2016

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössäni pohdin laulun tulkitsemista. Tutkin sitä, miten neljä erilaista ihmistä tulkitsee Ella Fitzgeraldin laulun I’m beginning to see the light.

Haastattelin ja videokuvasin kolmea eri-ikäistä ja erilaisista taustoista tulevia henkilöä ja tutkin heidän tapojaan tulkita kyseinen laulu.

Suurimman inspiraationi tähän opinnäytetyöhön sain laulutulkinnan kuningattarelta Ella Fitzgeraldilta. Tutkin myös omaa ja Ella Fitzgeraldin tulkintaa samasta laulusta. Samalla tutustuin Ella Fitzgeraldin elämään ja pohdin laulamista eri näkökulmista.

Asiasanat: laulaja, laulaminen, tulkinta, Ella Fitzgerald

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Music Education

KOIVUNEN, KLAARA: "I'm beginning to see the light"
Four different ways to sing Ella
Fitzgeralds song

Bachelor's Thesis in Early childhood music education

38 pages, 6 pages of appendices

Autumn 2016

ABSTRACT

This thesis aims to investigate interpretation and how four different people interpret the same song.

The subjects of the research were three musically different level and different age singers. By interviewing and filming them I strive to find out what their interpretation of the song 'I'm beginning to see the light' by Ella Fitzgerald is.

My greatest inspiration for the subject of my thesis came from the queen of interpretation, Ella Fitzgerald. I talk about her and analyse how she comes to interpret songs.

Key words: singing, singer, interpretation, Ella Fitzgerald

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	5
2. LAULU JA LAULUTEKNIikka	6
2.1 Ryhti ja lauluasento	6
2.2 Tuki	6
2.3 Hengitys	7
3. LAULUN TULKINTA	10
4. LAULAJAN IDENTITEETTI	12
4.1 Laulu ja emootiot	13
4.2 Teksti	14
5. ELLA FITZGERALD	16
5.1 Elämä	17
5.2 Ella Fitzgeraldin ääni	21
6. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
6.1 Stimulated recall	23
6.2 Teemahaastattelu	24
6.3 I'm beginning to see the light	24
6.4 Haastateltavat	24
7. TULOKSET	26
7.1 Laulaja A	26
7.2 Analysointi laulaja A:n tulkinnasta	28
7.3 Laulaja B	29
7.4 Analysointi laulaja B tulkinnasta	32
7.5 Laulaja C	32
7.6 Analysointi laulaja C:n tulkinnasta	35
7.7 Oma tulkintani	35
7.8 Oman tulkintani analysointi	36
7.9 Ellan Fitzgeraldin tulkinta	36
7.10 Yhteenveto	37
POHDINTA	39
LÄHTEET	40
LIITTEET	42

1. JOHDANTO

Teknisesti puhtain laulusuoritus ei välttämättä liikuta ketään, kun taas rosoisempi esitys voi liikuttaa jokaisen kyyneliin. Tämän rosoisuuden takaa saattaa löytyä jotain sellaista, jota laulaja ei pysty harjoittelemaan, eikä opettaja pysty oppilaalle opettamaan. Mitä tulkinta oikeastaan on ja miten meidän taustamme vaikuttavat tulkitsemiseen?

Laulaminen on itselleni tärkeää. Olen paljon pohtinut omaa tulkitsemistäni. Mielestäni musiikki ilman esittäjän omaa persoonallista kosketusta ei musiikki ole musiikkia. Keskityin opinnäytetyössäni pohtimaan laulutulkintaan ja sitä, millaisista palasista se koostuu. Yksi tekijä on laulaja itse – ihminen, jonka tunteet ja emootiot vaikuttavat siihen, miten hän ne toisille ihmisille välittää. Musiikin toinen tärkeä seikka on laulutekniikka, joka myös vaikuttaa laulutulkintaan. Kolmanneksi laulutulkinta on läheisessä yhteydessä teokseen ja siihen tekstiin, joka toimii lähtökohtana laulajan ilmaisulle.

Opinnäytetyössäni tutkin sitä, kuinka neljä erilaista ihmistä tulkitsevat Ella Fitzgeraldin laulun ”I’m beginning to see the light”. Laulu on itselleni tärkeä kappale ja haluan kuulla miten erilaiset ihmiset laulavat sen.

Liitteenä on videomateriaaleihin vievät linkit (liite 8).

2. LAULU JA LAULUTEKNIikka

Ääni syntyy, kun ilmanpaine työntyy äänihuulten läpi saaden ne värähtelemään. Hyvä hengitys, tuki ja vapaa väylä äänelle ovat kaikki tärkeitä ja oleellisia asioita laulamista. Laulaminen on ajatuksen ja lihastyön yhteistyötä. Harjoittelulla pystyy voimistamaan kaikkia laulamiseen tarvittavia ja osallistuvia lihaksia ja oppia hallitsemaan kyseisten lihasten motoriikkaa.

2.1 Ryhti ja lauluasento

Ryhdyllä on suuri vaikutus äänen toimintaan. Selkäranka on ihmisen tukiranka. Tekipä ihminen mitä tahansa, toimintaan liittyy lähes aina selkäranka. Selkärankaa liikuttavat siihen välittömästi kiinnittyvät sisäiset ja ulkoiset lihakset, joiden toimintaa laulajan on syytä tarkkailla harjoitellessaan ja laulaessaan. Huono ryhti vaikuttaa ensimmäiseksi hengitykseen ja sen myötä laulutekniikkaan ja ääneen. Hyvä ryhti kuuluu osana oikeaan laulutekniikkaan, joka kehittyy myös harjoittelun myötä. Hyvällä ryhdillä ei tarkoiteta jäykkää patsasmaista asentoa, vaan rentoa olemusta ilman ylimääräisiä jännityksiä kehossa. Tasapainoinen ryhti poistaa vääränlaiset lihasjännitykset ja luo edellytykset äänen asettamille vaatimuksille lihastoiminnoissa.

2.2 Tuki

Hyvä tuki merkitsee uloshengityksen hallintaa ja hengityslihasten hallinnan yhteyttä ääntä muodostaviin elimiin.

Tämä tarkoittaa, että vastustetaan pallean luontaista pyrkimystä päästää sisään hengitetty ilma keuhkoista ulos, toisin sanoen työskennellään pallean ylöspäin suuntautuvaa liikettä vastaan. Laulaessa vyötärön seudun ja ylävatsan lihakset työntyvät ulospäin samalla kun alavatsan lihakset vetäytyvät sisäänpäin. Liike on jatkuvaa ja tasaista, jolloin selkälihakset jännittyvät. Lihakset pyrkivät vetämään lantiota taaksepäin,

ja vatsalihakset taas pyrkivät vetämään lantiota eteen ja ylöspäin. Näiden välinen jännite on tärkeä osa tukea. (Sadolin 2011, 15)

Laulutekniikka on erittäin monimutkainen ja vaikeasti kuvattava ilmiö. Jotta lukijan olisi helpompi ymmärtää tekstiä, olen lisännyt liitteeksi havainnollisia kuvia (liite 1).

Tuki on siis itsensä ja kropan kannattelua, sekä ilmapirran säännöstelyä. Tuella säännöstellään ilmanpainetta ja sitä kuinka hitaasti tai nopeasti ilmaa voidaan päästää äänihuulten läpi. Tuki ei ole tunne puristamisesta eikä puskemisesta vaan hengityksen ja tuen suunta kuvitellaan alas ja selkään. Polvet ovat rentoina, rintakehä on avoin ja niska jatkaa selkärangan linjaa. Jotta rento hengitys ja tuki pääsevät oikeuksiinsa tarvitsemme vapaan ja avoimen ääntöväylän. Ääntöväylällä tarkoitetaan puhe-elimä kurkunpäästä huuliin (liite 2).

Ääntöväylän osat ovat kurkunkansi, äänihuulet, nenäportti, kitapurje ja kieli.

Kurkunpää eli kurkunkansi liikkuu nielaistessa ja laskeutuu voimakkaasti haukotellessa. Se sijaitsee kaulassa aatamin omenan kohdalla. Äänihuulet ovat kurkunpäässä kilpiruston sisällä. Nenäportti suljetaan kitapurjeen avulla. Jos nenäportti on auki, äänistä tulee nasaalin kuuloisia kuin olisi nuhainen. Kitapurje on nielun takaosassa oleva lihas, jolla säädellään äänen suuntaa nenä- tai suuonteloon. Kieli on tärkein lihas artikulaatiossa, kuten myös huulet ja alaleuka (Annala 2007, 18).

2.3 Hengitys

Laulamisessa kaikki lähtee hengityksestä. Oikeanlainen hengitys toimii aina samalla tavalla, oli kysymys sitten laulamisesta tai vain puhumisesta. Hengitysharjoituksilla on hyvä ottaa kontaktia omaan kehoonsa ja lähestyä rennosti oikeaa hengitystapaa, sillä liialla yrittämisellä ei saavuta muuta kuin jännittyneen kehon ja turhautuneen mielen. Normaalisti ihminen hengittää noin 12 kertaa minuutissa, ja suurimman osan ajasta

tiedostamattomasti eli hengittäminen on autonomista. Laulajan on kuitenkin oltava tietoinen siitä, miten kroppa toimii hengittäessä, sekä oltava tietoinen omasta hengityksestään. Jotta ymmärrämme, miten hengitys toimii, on tunnettava siihen osallistuvia kehonosia.

Hengityksen säätely tapahtuu hengityskeskuksen kautta, joka sijaitsee aivojen ydinjatkeessa. Tämä keskus lähettää käskyjä ulos- ja sisäänhengityksen tiheydestä hermojen välityksellä.

Eerolan mukaan hengitys voidaan toiminnan kannalta jakaa lepo- ja ääntöhengitykseen. Näiden toiminnallisen eron tiedostaminen on keskeinen asia äänenkäyttäjälle.

Näissä kummassakin voidaan kaavamaisesti erottaa neljä eri hengitystapaa:

1. SOLISLUUHENGITYS
hengitysliike keskittyy hartiaseudulle siten, että hartiat nousevat sisäänhengityksen aikana
2. RINTAHENGITYS – hengitysliike keskittyy rintakehän yläosaan
3. VATSAHENGITYS
hengitysliike keskittyy vatsan alueelle siten, että alavatsa pullistuu voimakkaasti ulospäin sisäänhengityksessä
4. SYVÄHENGITYS
kylki-pallea-selkä-vatsahengitys, jossa sisäänhengityksen aikana tapahtuu ”lihomista” keskivartalon alueella, varsinkin kyljissä.

Kolme ensin mainittua tapaa ovat laulamisen kannalta virheellisiä hengitystapoja ja syvähengitys puolestaan oikea hengitystapa. Jos lepo- tai vatsahengitys on solisluu-, rinta- tai vatsahengitystä, on ensimmäinen tavoite muuttaa se syvähengitykseksi, jota kutsutaan myös palleahengitykseksi (Eerola 2016).

Keuhkot sijaitsevat rintakehän sisällä. Niiden alla on pallea, suuri lihas, joka muodoltaan muistuttaa avattua laskuvarjoa. Pallea kiinnittyy rintalastaan, alimpaan kuuteen kylkiluuhun ja selkärangan alaosaan. Se jakaa keskivartalon kahteen ”osastoon”, joista ylemmässä (rintaontelo) ovat keuhkot ja alemmassa (vatsaontelo) on ruoansulatuselimistö. Pallean läpi kulkee muun muassa ruokatorvi, jota pitkin ruoka ja juoma menevät mahalaukkuun (liite 3) (Sadolin 2011, 21).

Kotilan (2008) mukaan sisäänhengityksen kannalta tärkeimmät sisäänhengityslihakset ovat pallea (Diaphragma) ja uloimmat kylkivälilihakset (M. Intercostales externi). Lisäksi sisäänhengityksen osallistuu joukko niin sanottuja apulihaksia – näitä ovat kaulan, niskan ja hartiaseudun lihakset. Tärkeimmät uloshengityslihakset ovat poikittainen rintalihas (M. Transversus thoracis) ja sisemmät kylkivälilihakset (M. Intercostales externi). Apulihaksina toimivat vatsalihakset.

Annalan (2007) mukaan, kun pallea supistuu alaspäin sisäänhengittäessä, hengityksen heijasteet tuntuvat leviämisenä erityisesti alaselässä, takapuolella ja kyljissä. Hengityksen suunta on alas ja taakse häntäluuhun päin. Sisäänhengittäessä vatsa ei pullistu voimakkaasti ulos eikä vatsaa vedetä voimakkaasti sisäänpäin. Vatsan pullistelu saa aikaan vain epämiellyttävää ähkimistä, ja jos vatsaa puolestaan vedetään voimakkaasti sisäänpäin, hengitys ei pääse laskeutumaan luonnollisesti alaspäin selkään, vaan se jää liian ylös rintakehään ja nostaa hartioita ylös. Hengittäminen on yhtä luonnollista kuin miltä se näyttää. Katso myös liite 5.

Hyvän hengityksen löytäminen vaatii aikaa ja harjoittelua. Hengitystä pystyy aistimaan eri tavoin ja on monia eri mielipiteitä siitä, mikä on paras tapa löytää oma ja ”oikeanlainen” hengitys. On olennaista kuitenkin laulaa aina luonnollisen tuntuaisessa asennossa, joka on sopusoinnussa kehon kanssa.

3. LAULUN TULKINTA

Monien laulajien mielestä taito tulkita laulun tunnelma ja sanoma kuulijalle on laulajan tärkein taito – jopa tärkeämpi kuin tekniikka tai musiikilliset valmiudet. Tulkinta- tai esiintyminen on kuitenkin eri taito kuin itse laulaminen. Kuten laulutekniikkakin, myös taito rakentaa voimakkaita, mieleenpainuvia tulkintoja on opeteltavissa oleva taito, samoin kuin taito esittää ne maailmalle. Tulkinta (eng. interpretation) on prosessi, jolloin esiintyjä päättää miten hän haluaa esittää kappaleen ja mitä ajatuksia tai tunteita kuulijassaan esityksellään herättää (Veikkola 2016).

Lauluesitystä kuunnellessa kuullaan yleensä melodia, laulun sanat, rytmi, artikulaatio ja laulajan äänenlaatu. Koska musiikillisen ilmaisun lisäksi laulaminen on myös sanallisen ilmaisun muoto, se on myös tarinankerrontaa, jossa ääni ja sanat toimivat yhdessä. Niinpä tulkintaan vaikuttaa se, miten laulaja lausuu sanat, sillä sanat realisoituvat laulajan kehossa ja äänessä luoden vaikutelmia siitä, millainen on laulajan kehollinen ”asenne” suhteessa hänen kertomaansa tarinaan ja myös millainen laulajan persoona on.

Tulkinta liittyy myös kaikenlaiseen musiikin erittelyyn ja analyysiin: onhan esimerkiksi laulun kokonaisuuden hahmottaminen mitä suurimmassa määrin omaa tulkintaa ja tuon kokonaisuuden hahmottamista juuri tietynlaisensa tulkinta. Yksi ja sama teos voidaan tulkita ja analysoida hyvin monella eri tavalla, ja voidaan ajatella, että kaikki erilaiset tavat tulkita teosta ovat aivan yhtä ”oikeita”.

Kun kuuntelemme musiikkia, teemme sen tiettyjä ennakko-oletuksien muodostamaa taustaa vasten. Tämä tausta on jokaisella ihmisellä erilainen ja henkilökohtainen. Joillekin kuulijalle elektronimusiikin suuret ”bassodropit”, sekä kirkkaat ujellukset tuottavat suurta esteettistä nautintoa, kun taas toiselle ne voivat olla vain merkityksetöntä hälyä. Usein itselle vieraan musiikin parissa kokemassamme hämmennyksessä on kyse vain musiikin olemusta koskevien ennakko-oletustemme ja

kuulemamme välisestä ristiriidasta; se mitä juuri kuulimme ei vastaa käsitystämme siitä, miltä musiikin tai ”hyvän” musiikin tulisi kuulostaa.

Henkilökohtaiset surut ja murheet heijastuvat usein myös fyysiseen hyvinvointiin ja sitä kautta ääneen. Laulajan on joskus vaikea erottaa omaa persoonaansa laulamisestaan.

4. LAULAJAN IDENTITEETTI

Laulaja harvoin laulaa kappaletta vain ”omana itsenään” – vaan usein esityksessä on löydettävissä muitakin ulottuvuuksia. Tarvainen (2012) nimeää laulamista kolme käsitettä: *todellinen persoona, esityspersoona ja hahmo*.

Todellinen persoona viittaa laulajaan ihmisenä. Esityspersoona on laulajan imago tai tähtipersonallisuus ja kolmas persoona laulun sanoihin liittyvä rooli.

Tarvaisen mukaan voimme laulun sanoja lukemalla muodostaa mielessämme kuvan tekstin henkilöstä, joka kertoo meille tarinaa. Hän käyttää käsitettä ”sanallinen minä” viitatessaan tähän kuvitteelliseen henkilöhaamoon. Tämä henkilö ei ole laulun sanojen kirjoittaja itse, vaan tarinan maailmassa eksplisiittisesti eli suoraan ilmaistu tai implisiittisesti, epäsuorasti ilmituleva hahmo. Tarvaisen mukaan tekstin minän erottaminen tekstin tekijästä ja esittäjästä on ollut yksi keskeinen menetelmällinen lähestymistapa taiteen tutkimuksessa ainakin uuskritiikistä lähtien (Tarvainen 2012, 115).

Äänellinen minä puolestaan tarkoittaa sitä minää, jolle laulaja antaa äänensä ja joka rakentuu laulussa esityksenä. Äänellinen minä on se henkilöhaamo, joka meille esityksessä välittyy. Se on hahmo, joka tuntuu olevan kehollisena läsnä.

Äänellinen minä ei välity meille abstraktisti mielen välityksellä, vaan se tulee kuuntelukokemuksessa suoraan omaan kehoomme. Liikutamme laulajan äänestä konkreettisesti. Kehomme myötäelää äänellisen minän kokemuksia. Näin saamme viitteitä siitä, millainen henkilöhaamo kyseisen laulun minä mahtaa kehollisesti ja asenteellisesti olla ja esimerkiksi millaiset liikkeet ovat hänelle ominaisia (Tarvainen 2012, 116).

Tarvaisen mukaan äänellinen minä ei ole sama kuin laulaja itse, aivan kuten sanallinen minäkään ei ole sama kuin tekstin kirjoittaja. Äänellisen minän suhde laulajaan on samantyyppinen kuin sanallisen minän suhde

laulun sanojen kirjoittajaan: äänellinen minä on yhtä aikaa sekä riippuvaisessa että itsenäisessä suhteessa laulajaan. Myöskään laulajan persoonallista imagoa eli esityspersonaa ei tule sekoittaa äänelliseen minään (Tarvainen 2012, 117).

Laulajan imago ja identiteetti rakentuvat monista eri tekijöistä ulkoisesta olemuksesta alkaen. Artistin luomat äänelliset minät, jotka voivat olla hyvin erilaisia eri lauluissa, toimivat kuitenkin ensisijaisesti laulujen maailmoissa – nekin osaltaan vaikuttavat artistin persoonallisen imagon muotoutumiseen tietynlaiseksi.

4.1 Laulu ja emootiot

Lehtosen mukaan musiikki on objekti, johon säveltäjä siirtää tunteitaan (Lehtonen 2010, 247). On olemassa surullinen, iloinen, hämmentynyt tunne ja lisäksi kaikki ne tuhannet muut tunteiden sävyt, jotka ihminen tuntee.

Tarvaisen mielestä erilaiset äänen tuottamisen kontekstit vaikuttavat siihen, miten esiintyjä käsittelee tunteitaan. Esimerkiksi ääni-improvisaatiossa tunne voi kummuta esiintyjästä hyvinkin raakana, kun taas laulajan, joka tulkitsee laulua, on otettava tarkemmin huomioon musiikin ja kielen konventiot ja sovittava tunneilmaisunsa niin, että nämä esityksen kehykset eivät hajoa (Tarvainen 2012, 108).

Tarvainen kirjoittaa, että vaikka laulajalla olisi jokainen tulkitsemansa laulun kohdalla hyvin tarkka mielikuva siitä, mitä siihen liittyvät tunteet hänelle merkitsevät, ne todennäköisesti avautuvat musiikin kuulijalle aivan eri tavalla (Tarvainen 2012, 109).

Toisaalta myös se, mitä tunteita laulaja kokee laulamaisensa aikana, jää kuuntelijalle usein mysteeriksi. Kuuntelija tekee yleensä johtopäätöksiä siitä, tuntuuko laulajan tunneilmaisuus hänestä aidolta eli tuntuunko siltä, että laulaja on joskus elänyt tulkintansa tunteet. Esimerkiksi

populäärimusiikissa laulajan tunteet ja niiden aitous ovat tärkeä kriteeri, jonka mukaan kuuntelijat arvioivat lauluesitystä.

Vaikka kulttuurissamme laulaminen liitetään yleensä tunteisiin, ajatellaan että laulaja on tunteiden tulkki, niin kaikessa laulamissa ei ole välttämättä kuitenkaan kyse tunteiden ilmaisemisesta. Laulamissa ja laulamisen kuuntelemisessa huomio voi olla yhtä lailla olla esimerkiksi siinä, miten laulaja tuottaa taidokkaasti äänellään laulumelodian. Hän voi pyrkiä tekemään tämän hyvin "tunteettomastikin". Tarvainen mukaan myös "tunteeton laulaminen" tai tunteiden kokonaan sivuuttaminen voidaan nähdä suhteen ottamisena tuntemiseen (Tarvainen 2012, 110).

Ihmiset ovat empaattisia olentoja. Voimme lukea toistemme mielialoja tiettyyn pisteeseen saakka ilmeistä, eleistä ja tietysti verbaalisen ilmaisun, eli puheen, perusteella. Tunteen tunnistaminen ja kokeminen ovat kuitenkin kaksi eri asiaa (Eerola & Saarikallio 2010, 260).

Tarvainen tuo esiin, että varsinaisia laulajan ilmaisuun liittyviä tunteita on vaikea kovin yksiselitteisesti tulkita laulajan äänestä. Monesti laulamissa mukana olevat "tunteet" ovat pikemminkin häivähdyksiä, jotka ovat äänessä mukana leimaamatta sitä kuitenkaan yksiulotteisesti "iloiseksi" tai "surulliseksi". Nämä häivähdykset voivat toteutua äänellisesti monella tavalla: esimerkiksi äänen soinnissa, hengityksessä, laulajan ajankäytössä tai äänen virtaavuudessa. Kyse on lauluäänen laadullisista seikoista äänessä ja niistä jotka syntyvät laulajan kehossa luoden kuuntelijalle kokemusta laulajan kehon tilasta, olemisen tavasta, asenteesta ja hänen suhteestaan ulkomaailmaan (Tarvainen 2012, 112).

4.2 Teksti

Instrumentin soittamisen ja laulamisen välillä suurin ero on se, että lähes aina laulussa lähtökohtana on kirjoitettu teksti. Niin kuin monet populäärimusiikin tekijät, säveltäjä voi ottaa käyttöönsä jonkun toisen henkilön kirjoittaman tekstin tai lähteä itse sanoittamaan.

Uusien laulujen opettelemisessa on monia eri tapoja. Yleisin ja mielestäni järkevin tapa lähestyä uutta laulua on tekstilähtöinen lähestymistapa. Laulujen tekstin ymmärtäminen ja sen analysointi mielestäni kuuluu ensimmäisiin työvaiheisiin uutta laulua haltuun otettaessa. Tekstin ymmärtäminen tuo äänen tuottamiseen syvemmän tason, koska se sisältää jo hieman tulkintaa ja helpottaa vielä edessä olevaa laulamisen teknistä osuutta. Laulutekniikkaa ja tulkintaa on tämän vuoksi lähes mahdotonta erottaa täydellisesti toisistaan. Omasta kokemuksestani tiedän, että halu lähteä laulamaan suoraan kappaletta ja saamaan melodiaa haltuun mahdollisimman pian ei kuitenkaan pitkällä tähtäimellä ole järkevää. Sanat unohtuvat helposti, vaikka melodia on täydellisesti hallussa. Melodian opetteleminen edellyttää vieraskielisen tekstin kääntämistä suomen kielelle, mikä tietenkin vie aikaa itse laulamisesta, mutta mielestäni mitään laulua ei kannata laulaa kovin monta kertaa ymmärtämättä mitä laulussa kerrotaan ja mitä teksti sisältää, sillä tällainen äänen tuottaminen ei voi olla muuta kuin mekaanista toistoa.

Myös Eerolan mukaan sanat on hyvä ajatella tulevaksi ennen ääntä, vasta silloin äänihuulivärähtelystä tulee vapaa ja se pystyy reagoimaan pienimpäänkin tunnevahteeseen. Laulaja on vokaalitaiteilija. Vokaalit ovat puheen harmoninen osa, joita soitamme instrumentissamme ja niiden muodostaessa energialinjan syntyy laulun legato, jonka pystymme kuulemaan äänessä fokuksena. Kun ilmaisu elää vokaaleissa, sen vaikutus voidaan mitata niiden pieninä kestoeroina (Eerola, 2016).

5. ELLA FITZGERALD

Opinnäytetyössäni käsittelen Ella Fitzgeraldin laulun tulkintaa, mistä syystä kirjoitan myös hänestä hiukan.

Ella Jane Fitzgerald (1917-96) oli 1900-luvun merkittävimpiä jazzmuusikoita ja yksi maailman suosituimmista naisvokalisteista populaarimusiikin alueella. Hän syntyi erittäin köyhiin oloihin, hänet keksittiin suoraan kadulta suosituksen tanssiorkesterin solistiksi ja hän nousi nopeasti huipulle (Nicholson 2003).

Hänen uransa laulajana oli pitkä ja loistokas. Jazzlaulajana Ella Fitzgerald oli omaa luokkaansa. Hän konsertoi ahkerasti ympäri maailmaa ja hänen levytyksiään kuunnellaan ja rakastetaan edelleenkin tänä päivänä kaikkialla, sillä kaupallisempikaan musiikki ei ollut hänelle vierasta ja hänen levyjään oli runsaasti hittilistoilla.

"If you want to learn how to sing, listen to Ella Fitzgerald."

-- Vincente Minnelli

"The one radio voice that I listened to above others belonged to Ella Fitzgerald. There was a quality to her voice that fascinated me, and I'd sing along with her, trying to catch the subtle ways she shaded her voice, the casual yet clean way she sang the words."

-- Doris Day

"She was the best. She was the best there ever was. Amongst all of us who sing, she was the best."

-- Johnny Mathis

5.1 Elämä

Ella Fitzgerald eli laulaakseen. Mikään muu elämässä ei merkinnyt hänelle yhtä paljon. Laulaminen oli koko hänen elämänsä kiintopiste, se piti hänen uransa huipulla seitsemän vuosikymmentä (Nicholson 2003, 15).

Ella Fitzgerald kuitenkin varjeli huolellisesti yksityiselämänsä julkisuudelta. Skandaaleja laulajatar ei koskaan aiheuttanut, mutta ihmissuhteissaan hänellä oli pelkkää epäonnea. Esiintymislavojen ulkopuolella hän oli hyvinkin yksinäinen, vaikka yleisö rakasti häntä ja hänen musiikkiaan.

Ella Fitzgerald suostui koko elämänsä ajan vain hyvin vastahakoisesti haastatteluihin ja tunsi olonsa sitäkin epämukavammaksi, jos häntä painostettiin puhumaan menneisyydestään muuten kuin vain aivan yleisluontoisesti. Sellaisissa tilanteissa hän turvautui vakiotarinaansa, jonka hänen lehdistöavustajansa oli sepittänyt uran alkuvaiheissa. Siinä puhuttiin köyhästä, mutta onnellisesta lapsuudesta ja äidistä, jolla oli aina varastossa kotikutoinen filosofinen lausahdus nuoren tytön kasvukipuja tynnyttämään. Tarina kerrottiin niin moneen otteeseen, että siitä tuli lehdistön vakiotavaraa, mutta todellisuudessa sekin oli vain eräs laulu, jonka suojin Ella Fitzgerald saattoi hävittää itsensä (Nicholson 2003, 18).

Ella Fitzgerald syntyi 25.huhtikuuta 1925 Newport News Cityssä, Warwickin piirikunnassa Virginian osavaltiossa. Hän oli William Fitzgeraldin ja Tempie Williams Fitzgeraldin esikoislapsi. Laulajan vanhemmat kuitenkin erosivat pian hänen synnyttyään. Ella Fitzgerald muutti äitinsä Tempien, ja tämän uuden miehen, Joseph DaSilvan, kanssa Yonkersiin, New Yorkiin. Vuonna 1923 Tempie synnytti toisen tyttären, Francesin, joka sai isänsä sukunimen. Francesin kuolemaan 1960 saakka Ella Fitzgeraldilla oli erittäin läheiset välit sisarpuoleensa; se oli yksi harvoista kestävästä ihmissuhteista hänen taipaleellaan.

Lapsuusajan vaikeuksista huolimatta Ella Fitzgerald sopeutui hänen biologisten vanhempiansa, Tempien ja Williamin, eroon ja uuteen

isäpuoleen. Kolmannella luokalla tämä iloinen ja myönteinen tyttö viehtyi tanssimiseen, ja siitä tuli hänelle paljon suurempi asia kuin vain kasvuiän innostus. Hän kulki kadulla tanssiystäviensä kanssa ja he opettelivat askeleita kadulla ja painostivat vanhempia teini-ikäisiä naapureiden lapsia opettamaan heille Harlemin tanssisaleissa tarvittamat tanssikuviot. Hän uhrasi kaiken vapaa-aikansa tanssin opettelulle, mutta häntä veti puoleensa myös laulaminen. Jo hyvin nuorena hän osallistui Bethany African Methodist Episcopal – seurakunnan jumalanpalveluksiin. Siellä hän kävi sekä sunnuntaijumalanpalveluksissa, että pyhäkoulussa ja osallistui seurakunnan lapsille järjestettyihin tavanomaisiin tarkoitettuihin rientoihin kuten esimerkiksi virsiluokalle ja raamattukerhoon.

Seurakunnan kautta hän, samoin kuin niin monet lukemattomat lapset, saivat tuntuman järjestelmälliseen musiikkikasvatukseen. Seurakunnat ovat olleet tärkeä kimmoke ja kasvualusta joidenkin merkittävimpien jazz- ja soulvokalistien kehityksessä, sellaisten kuin Sarah Vaughan ja Dinah Washington samoin kuin muutamat soul-musiikin värähdyttävimmät laulajat kuten Aretha Franklin ja Whitney Houston.

Kesäkuussa 1929 Ella Fitzgerald kävi loppuun kuudennen luokan ja siirtyi kesän jälkeen lukioon. Mahdollisesti hän hankki noihin aikoihin alkeisopetusta pianonsoitossa ja kenties sai oppia muutamista äidin järjestämistä tunneista, milloin tältä liikenä rahaa sellaiseen. Se auttoi häntä avartamaan musiikillista tietouttaan ja antoi itseluottamusta. Vielä hän ei tiennyt, että hänellä on erityisiä lahjoja, jotka hän myöhemmin sanoi saaneensa ”Jumalalta”, mutta kautta lapsuutensa ja varhaisvuosiensa, joina hän ei suoranaisesti paneutunut laulamiseen, nuo lahjat nousivat vähitellen pintaan hänen tietoisuudessaan (Nicholson 2003, 22).

Ella Fitzgeraldin koulutodistukset vahvistavat sen tiedon, että hän oli erinomainen oppilas. Hän oli älykäs ja hänellä oli hyvä muisti. Kirjoista ilmenee kuitenkin, että koulu jäi kesken, koska hän sairastui vakavasti viimeisenä vuotenaan lukiossa. Ella Fitzgerald näki kuitenkin elämänsä siinä vaiheessa itsensä tulevana tanssijana.

Hänen sydämensä sykki tanssille, mutta kuunteli kuitenkin radiota ja levyjä ja imitoi artistisuosikkejaan. Hän pystyi laulamaan muistista monet päivän iskelmät – se sujui häneltä kuin luonnostaan.

Viidentoista ikäisenä hän alkoi saada tanssitehtäviä Yonkersin klubeista. Tällä tavoin hän tienasi taskurahaa. Tanssitehtävistä kuitenkin tuli vain osaltaan ansaitsemistapa, vaikka pääosin se oli vain hauskaa huvia.

Ella Fitzgeraldin äiti, Tempie, sai yllättäen sydänkohtauksen 1932 ja kuoli pian. Ella Fitzgerald muutti Harleemiin tätinsä ja serkkunsa luo Georgianaan.

Seuraavat kaksi vuotta olivat vaikeita. Hän joutui kilpailemaan tätinsä suosioista. Hän niskoitteli kätkien luonnollisen persoonallisuutensa ilkeilyyn ja kiukutteluun. Ella Fitzgerald myös jätti koulun kesken ja pysytteli kotona Virginia-sisaren ollessa töissä.

Välit tätiin tulehtuivat ja hänet passitettiin New Yorkin osavaltion tytöille tarkoitettuun koulukotiin Hudsoniin. Se oli perustettu 1887 naisten turvakodiksi ja se oli osavaltion ensimmäinen ojennuslaitos nuorille naimattomille äideille. Myöhemmässä vaiheessa se huolehti nuorista tytöistä, joita luonnehdittiin ”tottelemattomiksi” tai ”parantumattomiksi”. Useimmat sinne joutuneet tytöt olivat Ella Fitzgeraldin tavoin ajautuneet laitokseen nuorisotuomioistuimen kautta, vaikka he eivät olleet syyllistyneet sen vakavampaan rikokseen, kuin kotoa karkaamiseen tai koulusta pinnaamiseen. Ella Fitzgerald vihasi koulukotia ja karkasi sieltä syksyllä 1934. Hän oli päättänyt päästä viihdealalle.

Ella Fitzgerald ei voinut palata tätinsä luokse, koska viranomaiset olisivat tavoittaneet hänet sieltä. Hän maleksi 7. Avenuen liepeillä 130 ja 140 kadun välisellä alueella, joka tunnettiin ”Mustana Broadwayna”. Siellä oleskeli lamavuosina suuri joukko tanssijoita ja taitotempujen tekijöitä ja tarjolla oli katuviihdettä yllin kyllin. Hän tienasi pikkurahaa ja koetti tulla toimeen parhaan kykynsä mukaan. Hän kertoo päättäneensä yhdessä

ystäviensä Francesin ja Dorisin kanssa ilmoittautua Harlemissa tuolloin suurta huutoa olevaan kykykilpailuun (Nicholson 2003, 31).

Ensimmäisen julkisen esiintymisensä Ella Fitzgerald teki 17-vuotiaana Apollo-teatterissa New Yorkin Harlemissa 1934.

Hän meni teatteriin, sillä mielellä, että olisi tanssinut yleisölle, mutta nähtyään tanssiduo Edwards Sistersin esityksen, hän muutti mieltään. Tanssivat siskokset olivat hänen mielestään liian kova vastus hänen tanssilleen ja päätti vaihtaa tanssiesityksensä lauluesitykseen. Ennen esitystä häntä jännitti hurjasti, mutta valokeilaan astuttuaan hän yllättyi miten hän ei tuntenutkaan pelkoa vaan tunsu löytäneensä ”kodin”. Hän oli suurmenestys – kun hänet loppuillasta kutsuttiin takaisin näyttämölle, yleisön pauhusta kävi heti selväksi, että kilvan voittaja oli Ella Fitzgerald.

Samana iltana orkesterissa soitti saksofonisti ja sovittaja Benny Carter, joka oli vaikuttanut Ella Fitzgeraldin luontaisesta lahjasta laulaa. Carter halusi auttaa laulajatarta saamaan uransa käyntiin ja esitteli hänet ihmisille, jotka voisivat auttaa häntä edistymään valitsemallaan polulla. Tämän tuloksena heistä syntyi elämänmittaiset ystävät, jotka usein työskentelivät yhdessä.

Uusien tukijoukkojen myötä Ella Fitzgerald alkoi palavalla halulla osallistua jokaiseen kykykilpailuun minkä hän suinkin löysi – voittamalla ne yksi toisensa perään.

Soolouransa Ella Fitzgerald aloitti kuuden vuoden orkesteriuran jälkeen 1941 ja solmi levytyssopimuksen Decca-levy-yhtiön kanssa. Vuonna 1947 Fitzgerald teki suuret hittinsä Oh, Lady Be Good!, How High the Moon ja Flying Home. Myöhemmin hän julkaisi kahdeksan albumia sekä laulukirjaa ja esiintyi parissa elokuvassa.

Ella Fitzgeraldin odysseia päättyi 15. kesäkuuta 1996. Se oli alkanut äärimmäisestä köyhyydestä ja johtanut omaan kaksi miljoonaa dollaria maksaneeseen espanjalaistyyliiseen taloon Beverly Hillsissä. Hänet oli poimittu Harlemin kaduilta 1934, hän ahkeroi tiensä huipulle läpi

nuhjuisten tanssisalonkien, tunkkaisten yöravintoloiden ja rotujakoisen yhteiskunnan rajoitteiden halki maassa, joka yhä roikkui rasismin ilmiössä.

5.2 Ella Fitzgeraldin ääni

Ella Fitzgeraldin vokaalityyliä, laajalti täysipainoista ja ehyttä, on ihailtu äänenväriin puhtauden, ääntämisen selkeyden ja äärimmäisen viimeistellyn svengitajun vuoksi.

Sydämetään ujona ja vaatimattomana Ella Fitzgerald uppoutui toisinaan lauluteksteihin ja musiikkiin niin täydellisesti, että hänen tätimäinen olemuksensa hävisi ja jäljelle jäi vain hänen äänensä puhtaus. Se oli jokanaisen ääni. Aivan kuten mainosmaailma kuvaa naisen nuorena, hoikkana ja kauniina, tuo ääni, puoliksi nuoren tytön, puoliksi aikuisen naisen, kajasti kuin sädekehä (Nicholson 2003, 17).

Hänen äänensä on joustava, rajoja rikkova, tarkka ja iätön. Hän pystyi laulamaan aistillisia balladeja, suloista jazzia ja imitoimaan jokaista orkesterin instrumenttia. Hän työskenteli kaikkien huippujazz-muusikoiden kanssa, muun muassa Duke Ellingtonin, Count Basien, Nat King Colen, laulaja Frank Sinatran, Dizzy Gillespien ja Benny Goodmanin kanssa.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen nuoriso pyrki innokkaasti murtamaan sotaa edeltäneen ajan yleisesti hyväksytyjä tapoja ja kirjoittamattomia sääntöjä. Se omaksui jazzin, sen ajan populaarimusiikin, omiin ilmaisutarpeisiinsa. Jazz tarjosi mahdollisuuden ilmaista identiteettiä, unelmia ja erkaantumista karusta todellisuudesta. Etenkin tytölle populaarimusiikin kuuntelu ja pintaistelmien ääneen laulaminen kevensi kotiaskareita ja muita arkisia töitä.

Tarkasti kuuntelemalla ja jäljittelemällä Ella Fitzgerald noudatti vaistonvaraisesti metodia, jonka avulla nuoret jazzmuusikot pääsevät kiinni jazziin. Samoin kuin nuori säveltäjä oppii paljon ammatista kuuntelemalla musiikkia samalla kun lukee partituuria, aloitteleva jazzmuusikko lähestyy improvisoinnin prosessia. Kun tekniikka ja juoni

ovat hallinnassa, parhaat muusikot ylenevät oppipoikavaiheesta apunaan oppi-isiensä ideoiden turvin ja pääsevät kokeilemaan omin avuin, kunnes kaikista parhaat onnistuvat karistamaan omaksutut vaikutteet ja kehittävät oman yksilöllisen äänen (Nicholson 2003, 25).

Tällä tavoin Ella Fitzgerald, jota muun muassa Louis Armstrongin ja Boswell Sistersin laulutyylit oli kiehtonut, omaksui vaihe vaiheelta artistien tyylin radiosta ja levyiltä kuuntelemalla, kunnes hän huomasi pystyvänsä laulamaan muiden tuotantoa. Olosuhteiden salliman ja Luojan lahjana saadun salliman taidon sekoituksella hän kehitti tiedostamattaan itselleen perustan, jolta ponnistaa eteenpäin laulajan uralla.

"She is the most thorough professional I have worked with, every working moment was pure joy."

-- Richard Perry

" She is amazingly creative, bringing so much more to a song than just a singer. She is a first-class musician and the most gracious person in the world."

-- Marty Paich

6. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kerron haastattelumenetelmästä ja ihmisistä joilla laulatin valitsemani kappaleen. Kerron myös heidän musiikkitaustoistaan, sekä käyn läpi vastaukset.

Alun perin annoin haastateltavilleni valmistumisaikaa vain viikon, koska pelkäsin, että kahdessa viikossa haastateltavani olisivat alkaneet ylianalysoida omaa tulkinnan luomistaan ja jopa muuttaneet omaa tulkintaansa liian monesti tässä harjotusajassa. Valitettavasti osa haastateltavistani sairastui ja jouduin siirtämään kaikkien haastattelua viikolla, jotta kaikki saivat lopulta saman ajan harjoitella.

Tästä kuitenkin seurasi se, että ne haastateltavat jotka eivät sairastuneet ja jotka olivat tehneet sovituksen työn ja harjoittelut ensimmäisellä viikolla niin toisella viikolla he olivat jo niin sanotusti unohtaneet oman tulkintansa haastatteluuni tullessaan.

Tein haastattelut Lahden Musiikkiopistolla ja käytin jokaiseen haastatteluun noin 35-45 minuuttia. Tein myös oman tulkintani kyseisestä laulusta ja haastattelin itse itseäni. Analysoin jokaisen haastattelijan tulkinnan ja vertasin niitä Ella Fitzgeraldin versioon.

Haastattelussani käytin teemahaastattelu ja stimulated recall- menetelmiä varioiden. Videoin myös haastattelut ja laulajien tulkinnat laulusta. Videomateriaali löytyy liitteenä.

6.1 Stimulated recall

Tässä menetelmässä haastateltavan toiminnasta aidossa käyttötilanteessa tehdään videotallenne, jota voidaan käyttää apuna käyttötilanteen muisteluun varsinaisen käyttötilanteen jälkeen. Tutkija tekee välittömästi pikahaastattelun heti esityksen jälkeen, jossa pyritään saamaan nopea yhteenveto käyttäjän kokemuksista ja mielipiteistä.

Varsinainen ”stimuloitu haastattelu” tapahtuu tutkijan analysoitua videonauha.

6.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu ei ole tavallista arkikeskustelua, vaan sillä on jo etukäteen päätetty tarkoitus. Teemahaastattelussa on tärkeää, että haastattelun rakenne pysyy haastattelijan hallinnassa koko tilanteen ajan. Teemahaastattelujen etu on siinä, että kerättävä aineisto rakentuu aidosti haastateltavan henkilön kokemuksista käsin, sekä tutkijan etukäteen suunnittelemat ja 'tietämät' vastausvaihtoehdot eivät rajaa kertyvää aineistoa.

6.3 I'm beginning to see the light

I'm beginning to see the light (liite 6) on suosittu laulu, sekä jazzstandardi. Sen on kirjoittanut Duke Ellington, Don George, Johnny Hodges and Harry James. Laulu julkaistiin 1944. Ella Fitzgerald ja The Ink Spots äänittivät kappaleen vuonna 1945, joka pysyi pop-laulujen hittilistalla kuusi viikkoa.

Valitsin kyseisen laulun tutkimukseeni, koska kyseinen laulu ei ole tunnetuimmasta päästä Ella Fitzgeraldin tulkitsemista lauluista. Kappale vaikuttaa ensi näkemältä helpolta ja yksinkertaiselta laululta, mutta kun laulua lähtee tutkimaan enemmän, huomaa kuinka paljon laulusta saakin irti ja miten tarkkana laulaessa pitää olla, jotta huomaa kaikki Ellingtonin pienet jekut melodiassa.

6.4 Haastateltavat

Haastateltaviksi halusin valita mahdollisimman erilaisia laulajia. Haastattelemani henkilöitä oli siis kolme, joista kaksi oli naisia ja yksi mies. Laulajien taustat olivat erittäin erilaisia, joten oli mieleistä haastatella ja kuulla heidän omat tulkintansa I'm beginning to see the light –laulusta.

Tunsin yhden laulajista etukäteen ja olen työskennellyt hänen kanssaan aikaisemmin. Kaksi laulajista olivat minulle tuntemattomia ennestään.

Säestin jokaista laulajaa pianolla heidän haluamallaan tavalla. Tein myös oman tulkinnan laulusta ja kerron omasta kokemuksestani laulun opettelemisessa.

Haastattelussa käytetyt kysymykset ovat liitteenä (liite 7).

7.TULOKSET

7.1 Laulaja A

Laulaja A on Rovaniemeltä kotoisin oleva nainen, joka on ammatiltaan opettaja ja erityisopettaja. Hän muutti Helsinkiin opiskelemaan, ja on asunut Lahdessa melkein kaksikymmentä vuotta.

Hän aloitti musiikinopinnot vuonna 1994 Miia Simallisen johdolla, jonka jälkeen kävi muutamalla yksinlaulutunnilla yliopistossa dramaturgi Liisa Laineen johdolla. Tämän jälkeen musiikissa tuli pitkä tauko raskauden jälkeen. 2000-luvun alussa hän kävi Pauliina Uusivirran pop-laulukurssin ja opiskeli hänen kanssaan vuoden, jonka jälkeen oli taas muutaman vuoden tauko. Nyt hän on aloittanut laulutunnit säännöllisesti musiikkiopistolla. Kokonaisuudessaan musiikkiopintoja on kestänyt yhteensä neljä vuotta.

Kysymykseen ”Miten kuvailisit itseäsi laulajana?”, laulaja A ei osannut suoraan vastata kysymykseen. Hän ei ymmärtänyt mielestään kysymystä jolloin kerroin itse ensin oman vastaukseni itsestäni hänelle esimerkiksi. Tämän jälkeen hän ymmärsi kysymykseni pointin ja myönsi, ettei ole musiikkiurallaan vielä niin pitkällä, että osaisi kuvailla itseään laulajana. Pienen pohdinnan jälkeen hän kuitenkin sanoi, että hän on laulajana rohkea ja lähtee yrittämään pelotta melkein kaikkia musiikillisia haasteita. Hän kuvailee lauluääntään laajaksi ja pitää erityispiirteinään äänessään matalia ääniä ja, siitä miten hän saa ne soimaan. Tästä huolimatta, hän mieltää itsensä kuitenkin omin sanojensa mukaan ”sisäiseksi sopraanoksi”. Hän haluaa haastaa itseään ja kokeilla korkeitakin säveliä, ”meni syteen tai saveen”.

Laulaja A on laulanut gospelmusiikkia viimeisen puolentoista vuoden ajan eniten, koska on mukana eräässä gospelkuorossa. Mutta hän myös laulaa iskelmää, tangoja ja 60-70-luvun poplyriikkaa.

Nuorempana, 15-16-vuotiaana hän sanoi matkineensa Ella Fitzgeraldia, Diana Rossia, sekä eniten Barbara Streissandia.

Laulaja A kuvailee lempimusiikikseen hitaat balladit genrestä riippumatta. Hänen mielestään hänen äänensä sopii parhaiten viivytteleviin kappaleisiin. Kun hän kuulee sanan tulkinta, hänelle tulee mieleen ensimmäisenä laulun sanat.

”Jos haluaa oikeasti tehdä siitä hyvän tulkinnan, sanat on pakko lukea tarkkaan”

Hän kiinnittää tulkinnassa huomion fraseeraukseen, joka ei ole kuitenkaan ylitulkittu. Hänen mukaansa pitää olla uskollinen laulun genrelle sitä tulkitessa. Hänen mielestään pitää analysoida tarkasti laulu ennen kuin pystyy vapaasti ja ”oikein” tulkitsemaan laulun.

Laulaja A ammentaa esiintymistilanteessa elämäkokemuksiaan ja kertoo,

”Jos joudun esittämään laulun, jonka sanat menevät esimerkiksi erittäin syvälle omiin tunteisiini, laulan kappaleen melkein pä puhki saakka, jotta pystyn esittämään laulun kunnolla”.

Hän kokee vaikeaksi laulaa esimerkiksi teinityölle tarkoitettuja lauluja, koska on ohittanut sen vaiheen elämässään ja kokee ne vähän jopa ”naurettavaksi”.

Suurimpana laulajaesikuvanaan hän pitää Barbara Streissandia, mutta myös suhde Fitzgeraldiin on läheinen. Hän lauloi nuorempaan paljon lauluja levyn mukana, ilman minkäänlaisia nuotteja.

”Miksi ihmeessä edes ostin Ellan levyn, sitä en muista ollenkaan, kunnes kuunnelllessani ymmärsin, kuinka huikea laulaja hän on”.

Myöhemmin tuli ilmi, että hänen lempikappale on Cole Porterin säveltämä ja Ella Fitzgeraldin tulkitsema ”Miss Otis Regrets”. Hänen mielestään ”Ella tulkitsee kyseisin kappaleen kauniisti, vaikka tarina on hurjempi mitä Ellan laulu antaa ymmärtää.”

Hän koki kappaleen ”I’m beginning to see the light” helpoksi biisiksi, jonka pystyi helposti sisäistämään. Hän kuvitteli olevansa 1920-luvulla elävä ”hällä väliä”- tyyppinen hahmo, mikä auttoi häntä omassa tulkinnassa. Hän kuitenkin myönsi, ettei laulu kuitenkaan ollut ihan läpilaulettavissa ja että laulu vaati harjoittelua.

Kaiken kaikkiaan laulaja A koki haastatteluni mieluisana, hauskana ja erittäin mielenkiintoisena.

Kävimme laulaja A:n kanssa laulua yhdessä läpi. Kuuntelin samalla hänen mielipiteitään ja tapoja, joilla hän halusi laulun tulkita. Tein siitä videon alkuun pienen tiivistelmän, joissa käymme laulua läpi hänen valitsemissaan sävellajeissa. Tämän jälkeen videolla näkyy laulaja A:n oma varsinainen ja lopullinen tulkinta. Lopuksi videolla näkyy haastattelu.

7.2 Analysointi laulaja A:n tulkinnasta

Haastattelussa Laulaja A oli määrätietoinen omassa tulkinnassaan, mutta hän on myös kuunnellut tarkkaan Ella Fitzgeraldin versiota. Hänen mukaansa hän ei halunnut kuitenkaan matkia täysin Fitzgeraldin versiota.

Laulaja A:n version on selkeästi hitaampi kuin Fitzgeraldin versio. Hän venyttää fraaseja enemmän kuin Fitzgerald. Artikulointi on kuitenkin selkeää, vaikka hänen englannin lausumisensa ei ole täysin sujuvaa.

Ensimmäinen A-osa on melodisesti muuntelematon. B-osassa melodia ja rytmi pysyvät myös muuntelemattomana.

Laulaja A alkaa heittäytyä mitä edemmäs laulua mennään. Hän rohkaistuu ja kehonkielestäkin näkee, miten hän tuntee sykkeen kehossaan. Hän

alkaa napsuttamaan sormillaan tempoa ja toisessa A-osassa hän alkaa muokata melodiaa, sekä tekstiä hieman.

Nyanssivaihteluita on koko laulun aikana ja hän tekee ne järkevästi sopivissa paikoissa, joka tekee tulkinnasta mielenkiintoisemman.

Laulaja A:n tulkinnasta mielestäni huomaa, että laulu oli mieleinen treenata ja tyyli laji ei ollut hänelle tuntematon. Potentiaalia omaan tarkempaa tulkintaa laulaja A:lla olisi varmasti ollut enemmän, mutta viikon lisäaika harjoitteluun toi omat harmit – ensimmäisellä viikolla opeteltu tulkinta oli jo toisella harjoitusviikolla unohtunut.

7.3 Laulaja B

Laulaja B on 24 -vuotias opiskelijapoika Espoosta. Nykyisin asuu Lahdessa ja opiskelee Lahden ammattikorkeakoulussa, mutta ei musiikkia.

Yhdeksänvuotiaana laulaja B aloitti vetopasuunan soiton musiikkiopistossa. Hän opiskeli myös klassista pianonsoittoa musiikkiopistolla ryhmäopetuksessa, jonka jälkeen klassinen piano vaihtui old school -musiikkiin sekä lattaripohjaisiin lauluihin. Hän piti taukoa kuitenkin musiikista muutaman vuoden ja jatkoi jälleen 17-vuotiaana. Lukion jälkeen laulaja B aloitti intensiivisesti opiskella musiikkia kansanopistossa, jossa aineina olivat laulu, piano, kansanmusiikki ja pop-rock. Kansanopiston jälkeen hän opiskeli itsenäisesti musiikkia, ja noin 1,5 vuotta sitten aloitti laulun opiskelun musiikkiopistossa. Hän on suorittanut kursseja musiikin teoriasta, pop-jazz-solfasta ja pop-jazz-pianosta.

Hän myöntää, ettei laulajana ymmärrä vielä paljoa tekniikasta, koska on niin vähän laulutunteja takana. ”Millaisen laulajana pidät itseäsi”- kysymys oli hänen mielestään monipuolinen, mutta hieman vaikea ja hänen piti selkeästi miettimällä mieltä mitä vastaa kysymykseen. Hän ei lopulta osannut vastata, niin hyvin kuin halusi, ja siirryimme seuraavaan kysymykseen.

”...palataan sitten vähän myöhemmin siihen kysymykseen. Tarviin vähän miettimisaikaa.”

Laulaja B luonnehti omaa ääntää voimakkaaksi ja välillä jopa ”liiankin voimakkaaksi”. Hän kertoo ottavansa kontaktia yleisöön ja pyrkii kommunikoimaan kuulijan kanssa. Laulajan mielestä hän on positiivinen laulaja, mutta pystyy myös joustamaan riippuen laulun mielialasta, esimerkiksi surullisissa lauluissa. Hän myöntää kuitenkin laulavansa mieluummin iloisia lauluja.

Eniten B on laulanut pop- ja rockmusiikkia, sekä kansamusiikkia pääosin. Mieluisin genre laulaja B:n mielestä on akustisvoittoinen laulaja-lauluntekijä tyyppinen musiikki.

Tulkinta on hänen mielestään ”hullun tärkeä”. Laulaja B:llä tulkinta on ensisijainen asia.

”Jos vire on jossain määrin hyväksyttävä, niin tulkinta on paljon tärkeämpi. Jos kuulen laulun, jossa on paljon tulkintaa, ja vireellä siinä kohtaan ei ole niin suurta merkitystä. Mielestäni silloin asiat on priorisoitu oikein.”

Tulkinnassa on hänen mukaansa tärkeää, että se tukee tekstiä. Jos esityksestä pystyy näkemään jotain, mikä hänen mielestään tuntuu aidolta, tulkinta on silloin onnistunut.

Omaan tulkintaa vaikuttaa hänen mukaansa se mitä on muualta kuullut. Hän tarvitsee laulun tulkintoihinsa melkeinpä aina omakohtaisen kokemuksen, jolloin hän kokee sen helpommin haltuun otettavaksi.

Laulajaesikuvakseen Laulaja B kertoo Ben Howardin ja Josh Garreihin, joiden laulutyyli on kuitenkin hänen mukaansa ”tavoittelemattomissa”, ettei siksi ole ottanut heidän tyylistään niin paljon vaikutteita. Suomalaisista artisteista hänen esikuvansa on J. Karjalaisen.

Suhde Ella Fitzgeraldiin laulaja B:llä on etäinen.

”Ella on sellainen, jota pakosti päätyy kuuntelemaan. En ole koskaan kuunnellut häntä aktiivisesti tai että olisi tullut hetki jolloin olisin tietoisesti halunnut laittaa Fitzgeraldia soimaan, vaikka hän onkin klassikko.”

Laulaja B:llä ei myöskään ollut mitään erityistä laulua Ella Fitzgeraldin tuotannosta, joka olisi häneen iskenyt. Hän myönsi myös, ettei muista yhtään laulua kyseiseltä vokalistilta.

Koska ”I’m beginning to see the light” genre ja Fitzgerald ovat laulaja B:lle vieraita, hän lähti poikkeuksellisesti työstämään laulua melodialähtöisesti. Hän käänsi suomeksi vapaasti laulun sanat, samalla kun soitti pitkiä sointuja pianosta. Hän tietoisesti myös päätti, ettei aio olla uskollinen laulun genrelle vaan halusi tehdä oman version laulusta.

Hänen mielestään kyseisen laulun oppiminen oli omalla tavalla vaikeaa, koska genre oli vieras. Hän kuitenkin kuunteli Fitzgeraldin ja Michael Bukleen versioita laulusta, muttei halunnut liikaa ottaa niistä kuitenkaan vaikutteita.

Laulaja B:n mielestä hänen oma tulkintansa ei ollut sitä mitä halusi. Hänen mielestään annettu kaksi viikkoa oli sopiva aika, mutta henkilökohtaisista syistä harjoitusaikaa oli vähän. Hän ei mielestään päässyt sisälle biisiin, eikä saanut hyvää omakohtaista kokemusta biisin tulkintaan juuri sen vuoksi, että genre oli niin vieras.

Haastateltavan mukaan oli mielenkiintoista hypätä kylmään veteen ja koki vapauttavana sen, ettei tarvinnut turhaan stressata lopputuloksesta.

7.4 Analysointi laulaja B tulkinnasta

Laulaja B tulkitsi kappaleen minulle ensimmäisenä siten, että hän säästi itse itseään pianolla. Ehdotin kuitenkin muutaman kerran jälkeen, että säästäisin häntä, jolloin hän saisi keskittyä vain laulamiseen ja sen tulkintaan.

Laulaja B:n tulkinta oli koko ajan epävarmaa ja selvästi hän oli pois omalta mukavuusalueeltaan.

Hänen ensimmäinen versionsa, jossa hän säästi itseään pianolla, oli enemmän balladimainen ja hidas – se johtui ehkä siitä, että hän joutui keskittymään pianonsoittoon ja sanat olivat vähän hakusessa. Hän kuitenkin tsemppasi hienosti loppuun saakka ja jopa uskaltautui välillä muuntelemaan melodiam. Rytmisesti laulaja B:n tulkinta ei ole niin tarkka kuin esimerkiksi laulaja A:n tai Fitzgeraldin rytmit.

Laulaja B:n tulkinnasta huomaa, että yritys tehdä oma tulkinta oli valtaisa, mutta taidot ja kokemus eivät tukeneet tätä yritystä.

Nostan kuitenkin hatun siitä, että laulaja B heittäytyi rohkeasti lauluun ja otti haasteen vastaan opetellessaan täysin tuntemattoman laulun ja tuntemattoman genren kahdessa viikossa.

7.5 Laulaja C

Laulaja C on 48-vuotias nainen ja musiikin ammattilainen. Alun perin Helsingistä kotoisin, mutta nyt hän asuu toisella paikkakunnalla ja on töissä laulunopettajana.

Hän aloitti pianotunnit yksityisellä opettajalla seitsemänvuotiaana, jonka jälkeen jatkoi pianonsoiton opiskelua musiikkiopistossa. Pienen tauon jälkeen, ollessaan 14-vuotias hän kiinnostui pop-jazz-musiikista ja alkoi

soittamaa saksofonia. 22-vuotiaana hän aloitti laulunopettajan opinnot pääaineena pop/jazz-laulu.

Hänen mielestään hänen musiikinopiskelunsa jatkuu edelleen, vaikka hän onkin jo lauluopettaja.

Merkittävimmiksi lauluopettajikseen hän luettelee Marjo-Riitta Kervisen, Reijo Karvosen, Maija Hapulisen, Maija Hapuojan, sekä Christine Corea ja Madeline Eastman.

Laulaja C kuvailee itseään laulajana ”mattasoundiseksi ja rouheaksi bluesmamaksi”. Hänen ei ollut vaikea kuvailla itseään laulajana, koska on joutunut miettimään ennenkin ammattinsa vuoksi omaa laulajaidentiteettiään.

Erytyspiirteiksi laulussa hän kertoo, luontaisesta käheydestä joka, on ollut jo ihan lapsesta saakka. Käheyteen on myös paljon vaikuttanut astman puhkeaminen, sekä astmalääkkeet. Tämän vuoksi laulaja C joutuu välillä tekemään paljon töitä saadakseen äänensä kirkkaaksi ja kiinteäksi. Hän kertoo myös, miten laaja ääniala häneltä löytyy, ja kuinka paljon häneltä löytyy ylärekisterin käyttöäänä, vaikka hän kuitenkin on matalaäänien laulaja.

Kun kysyin, että mitä genreä laulaja C on laulanut, niin vastaukseksi sain hymyn ja vastauksen:

”Mitä genreä mä en olisi laulanut? Tämä on kuitenkin vähän niin kuin työ. En ole laulanut örinäheviä, enkä punkkia...ei kun olenpas!”

Hän tykkää eniten laulaa vanhaa bluesia, sekä 1930-40-luvun jazzia. Hänen sydäntään lähellä on myös Joni Mitchellmainen, pienimuotoinen ja tekstilähtöinen musiikki, sekä ääni-improvisointi.

Laulaja C:n mielestä laulajan tehtävä on pohjimmiltaan tarinankerronta. Hänen mukaansa tulkinta koostuu monesta eri asiasta – rytmistä, rytmittämisestä, painottamisesta, melodian muuntelusta, mutta ennen kaikkea tekstin sisäistämisestä. Tekstin sanoma pitää olla sisäistetty, ennen kuin pystyy valitsemaan millä keinoilla saa tekstin oikein ulos.

”Tulkinta on loputon leikkikenttä. Biisi itsestään - sen sävellys, sovitus, sanoitus, harmonia, se miten se sijoittuu siihen aikajanaan, miten sen rytmikka on kirjoitettu, mitä sillä voi tehdä. Ne kaikki ovat vaan sellaisia palikoita, kunnes sä löydät keskeltä sen oleellimmän palikan, sen että mistä tää biisi on tehty ja mistä tää kertoo mulle ja mitä mä haluan tällä biisillä kertoa”

Tulkinnassa olennaisinta on tekstin sisäistäminen, se että tietää mitä kappaleessa laulaa. Laulaja C:n tulkintaan vaikuttaa hänen mukaansa mieliala, musiikillinen konteksti ja elämäkokemus.

Kautta aikain suurimmaksi esikuvakseen hän kertoo Billy Holidayn, josta hän myös itse huomaa päivä päivältä, kuinka paljon vaikutteita hän kyseiseltä artistilta on ottanut ja huomaa sen jo omassa äänessään ja tulkinnassaan. Muita esikuvia hänellä on Ella Fitzgerald, Joni Mitchell, Kate Bush, Sting ja Phil Collins.

Suhde Ella Fitzgeraldiin on läheinen ja hän on paljon laulanut Fitzgeraldin tuotantoa.

Laulaja C lähti melodiapohjaisesti tutkimaan laulua, hän omien sanojensa mukaan alkoi ”tankkaamaan melodiasia”, hän solfasi melodiasia samalla kun soitti pianosta sointuja. Tämän jälkeen hän alkoi käydä tekstiä läpi. Hän ei normaalin tapansa mukaan kuitenkaan kuunnellut muiden esittäjien versioita.

7.6 Analysointi laulaja C:n tulkinnasta

Koska tiesin, että laulaja C on laulunopettaja sekä ammattimuusikko, halusin valita sellaisen laulun, ettei tehtäväni olisi liian ”helppo” hänelle eli ettei hän tietäisi laulua ennestään. Tässä onnistuinkin, koska ”I’m beginning to see the light” ei hänelle ollut täysin tuttu ja hän joutui opettelemaan myöskin laulua.

Laulaja C:n tulkinnassa kuulee heti ammattitaidoin – tempo on reippaampi, rytmi on tarkkaa ja hän lähtee muuntelemaan melodiaa melkein heti. Melodian muuntelu kuulostaa helpolta ja harkitulta. Hänen kanssaan oli myös helppo tehdä yhteistyötä; hän antoi ennen soittoa selkeät ohjeet missä tempossa ja millaisella tyylillä hän haluaa laulun laulaa.

7.7 Oma tulkintani

Olen 23-vuotias ja valmistun pian musiikinopettajaksi. Aloitin pianonsoiton opiskelun 5-vuotiaana yksityisellä opettajalla, jonka jälkeen siirryin musiikkiopistoon opiskelemaan pop/jazz-pianoa. Samaan aikaan opiskelin myös koulussa musiikkiluokalla. Lukion jälkeen pääsin opiskelemaan Ammattikorkeakouluun varhaisiän musiikkikasvatusta, josta valmistun pian. Tammikuussa lähdin Puolustusvoimien varusmiessoittokuntaan.

Olen suorittanut kursseja pianonsoitosta, pop/jazz-laulusta, klassisesta laulusta, säveltapailusta, musiikin teoriasta ja pop/jazz-teoriasta.

Tärkeimpiä laulunopettajiani ovat olleet Kristiina Kattelus ja Tuire Mellanen. Laulajana olen rohkea ja haluan kokeilla mahdollisimman paljon rajojani. Erityispiirteitä laulussani on ”tumman naisen soundi” ja laaja ääniala.

Olen laulanut aika lailla kaikkia musiikkigenrejä, paitsi metallia ja heviä. Lempigenreni ylivoimaisesti on jazz ja lattarit, sekä soul, funk, rythm ’n’ blues.

Tulkinta on tärkeää ja ilman sitä laulu jää pinnalliseksi. Tulkinnassa tärkeintä on sanat ja niiden ymmärtäminen. Omaan tulkintaani vaikuttaa mielialani, elämäkokemus, sekä oma asenteeni laulua kohtaan.

Suurin laulajaesikuvani on Ella Fitzgerald, mutta myös pianisti-laulaja Diana Krall, suomalaisista naisvokalisteista Johanna Försti.

Suhde Ella Fitzgeraldiin on läheinen – olen laulanut paljon hänen laulujaan. Lempikappaleeni on Summertime, jonka olen ensimmäisenä kuullut ollessani kymmenenvuotias. Vanhemmiten ymmärtää kuinka hienosta kappaleesta on kyse.

7.8 Oman tulkintani analysointi

Halusin ottaa kappaleen mahdollisimman nopeasti haltuun. Lähdin käymään melodiaa läpi ja soittamaan sitä pianolla. Tämän jälkeen tutkin laulun sanoja ja sitä, miten pystyn liittämään sen omaan elämäni.

Oma versioni on hyvin erilainen verrattuna Fitzgeraldin versioon. Alussa otan rauhallisesti ja tulkitsen enemmän tarinankerrontamaisesti ensimmäiseen a- osaan saakka. Otan selkeän tempon toisessa a-osassa. Säestän itseitseäni pianolla, joten rytmimuuntelu ja nyanssien hallinta on helppoa. Pysyn uskollisena melodialle, sitä paljoakaan muuttamatta. Saan oman tulkintani esille enemmän rytmin muuntelun ja nyanssien vaihtelun kautta.

Omasta mielestäni onnistuin hyvin tulkinnassani ja aion ottaa sen omaan ohjelmistooni.

7.9 Ellan Fitzgeraldin tulkinta

Halusin myös analysoida, miten Ella Fitzgerald itse laulaa ”I’m beginning to see the lightin”.

Ella Fitzgerald artikuloi kappaleen tarkasti. Hänen tulkintansa on erittäin sitkoista, verraten omaan tulkintaani tai muihin haastateltuihin. Nopeasti

hän alkaa muokata melodiaa ja improvisoida instrumentaalisesti. Hän irtautuu rytmisesti, tempoa kuitenkin missään välissä hävittämättä. Hänen tulkintansa eroaa tietenkin siinä mielessä myöskin, että hänellä on kokonainen bigband säestämässä, kun taas haastatelluilla ja minulla pelkkä piano. Fitzgerald saa laulun kuulostamaan kepeältä ja helpolta – tai no, Ella Fitzgerald sai melkein pä minkä vaan laulun kuulostamaan helpolta!

7.10 Yhteenveto

Haastattelin kolmea erilaista laulajaa kuullakseni heidän tulkintansa samasta laulusta. Laadin haastattelua varten 19 kysymystä, joilla pyrin selvittämään, minkälaiset lähtökohdat ja taustat kullakin laulajalla on ja millaisena laulajana he itseään pitävät. Jokainen sai esittää oman tulkintansa minulle, jonka jälkeen haastattelin heitä. Haastattelu eteni teemahaastattelun muodossa. Kysyin kaikilta samat kysymykset samassa järjestyksessä ja tarvittaessa kysyin tarkentavia kysymyksiä. Kaikkia kolmea haastattelin henkilökohtaisesti. Kaikki vastasivat avoimesti kysymyksiin, minkä vuoksi päädyin jättämään haastattelijoiden nimet tutkimuksestani pois.

Itsensä löytäminen laulajana ja oman laulajanidentiteetin löytäminen on pitkä prosessi. Niin kuin teini-ikäiset kokeilevat rajojaan ja esimerkiksi erilaisia pukeutumistyyliä, he yrittävät löytää sen oikean lokeron, johon kuuluvat. Sama pätee musiikissa. Laulajan täytyy kokeilla erilaisia genrejä, jotta löytää mieleisensä tyylin.

Tiesin jo ennen haastatteluja, että tulkinnoista tulee jokaisella olemaan täysin omanlaisensa. Haastatteluissa kävi ilmi, että jokaisella laulajalla tulkinnassa tärkeintä on teksti. Ilman tekstin ymmärrystä ei tulkinta onnistu.

Huomasin myös kuinka paljon kokemukset musiikin parissa vaikuttavat esimerkiksi oman laulajanidentiteetin määrittelyssä; laulaja A ja B olivat selkeästi hämillään kysymyksestä ”millainen laulaja olet?”. He eivät suoraan osanneet vastata kysymykseen ilman antamaani esimerkkiä.

Laulaja C sen sijaan vastasi kysymykseen välittömästi. Huomaakin, että hän oli jo monesti pähkäillyt kysymystä ja omaa laulajaidentiteettiään.

POHDINTA

On ollut mielenkiintoista huomata, miten oma ajatukseni tulkitsemisesta on laajentunut ja muuttunut opinnäytetyötäni tehdessä.

Pääsin syventymään entistä enemmän laulun tulkintaan, mikä auttaa omalla laulajanurallani, sekä tutustumaan tarkemmin Ella Fitzgeraldin elämään ja hänen uraansa.

Eri tyyllilajien opiskelu ja pyrkimys omaksua musiikillisia taitoja monipuolisesti helpottaa suuresti laulajan uraa. Eri tyyllilajit tukevat toisiaan. Mitä syvemmin ja monipuolisemmin osaa käyttää instrumenttiaan, sitä luovempi esimerkiksi laulun tulkinnasta tulee. Parasta tulosta tulee eri tyyllilajien omaksumisessa, kun ylläpitää omaa motivaatiotaan ja välttää liikaa itsensä vertailua esimerkiksi muihin laulajiin.

Jotta lauluinstrumentti toimii oikein, on myös huollettava kehoa ja ylläpidettävä oikeaa laulutekniikkaa. Oli mielestäni hyvä myös itselleni lukea pitkästä ajasta oikeasta laulutavasta ja kertailla tekniikoita.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Annala, J. 2007. Pop-laulajan arkipäivä. Solistin opas. Kerava: Paino-Jussit.

Eerola, T. & Louhivuori, J. & Moisala, P. 2005. Johdatus musiikintutkimukseen. Vaasa: Ykkös-Offset

Eerola, T. & Saarikallio, S. 2010. Musiikki ja tunteet. Teoksessa Musiikkipsykologia. Toim. Louhivuori, J. & Saarikallio, S. Jyväskylä: WS Bookwell. Helsinki: Hakapaino.

Kotila, L. 2008. Sydämen puhetta sydämelle.: Kirja laulamisesta. Tampere: Juvenes Print.

Lehtonen, K. 2010. Musiikki ja psykoanalyysi. Teoksessa Musiikkipsykologia. Toim. Louhivuori, J & Saarikallio, S. Jyväskylä: WS Bookwell.

Levitin, D. J. 2010. Musiikki ja aivot. Ihmisen erään pakkomielteen tiedettä. Suom. Paukku, T. Helsinki: Hakapaino.

Nicholson, S. 2003. Ella Fitzgerald. Suom. M. Rosvall. Helsinki: Art House

Rasa, J. 2009. Esteetön kuunteluympäristö. Avaintietokansio, KLVL ry. Helsinki.

Roivanen, R. 2004. Laulamisen sietämätön helppous. Tampere: Pilot kustannus.

Sadolin, C. 2011. Kokonaisvaltaisen äänenkäytön tekniikka. Suom. J. Mäntyjärvi. Kööpenhamina: Shout Publishing.

Tabell, M. 2005. Jazz- musiikin harmonia. Helsinki: Yliopistopaino.

Tarvainen, A. 2012. Laulajan ääni ja ilmaisu. Kehollinen lähestymistapa laulajan kuuntelemiseen, esimerkkinä Björk. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Internet-lähteet:

Ella Fitzgeraldin kotisivut. Saatavissa: <http://www.ellafitzgerald.com>

Eerola, R. kotisivut. Viitattu 15.10.2016 Saatavissa:
<http://www.provoce.suntuubi.com/?cat=31>

Vesa Kurkela: Harmonia ja sointuajattelu länsimaisessa musiikissa.
Saatavissa: <http://www15.uta.fi/arkisto/mustut/mute/harmonia2.pdf>

Virsta Virtual Statistics kotisivut.
Saatavissa: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/02/>

Veikkola rytmi-instituutin kotisivut:
Saatavissa:<http://www.rytmi-instituutti.fi/wonder-voice-tulkinnan-mestariksi-laulujen-tulkintatekniikan-peruskurssi-la-su-5-6-11-2016/>

Torvinen, J. & Mantere, M. 2007. Musiikki? Johdatus musiikin filosofiaan ja estetiikkaan. Saatavissa:
<http://www.musicedu.fi/easydata/customers/musop/files/musiikinfilosofia/musiikki.pdf>

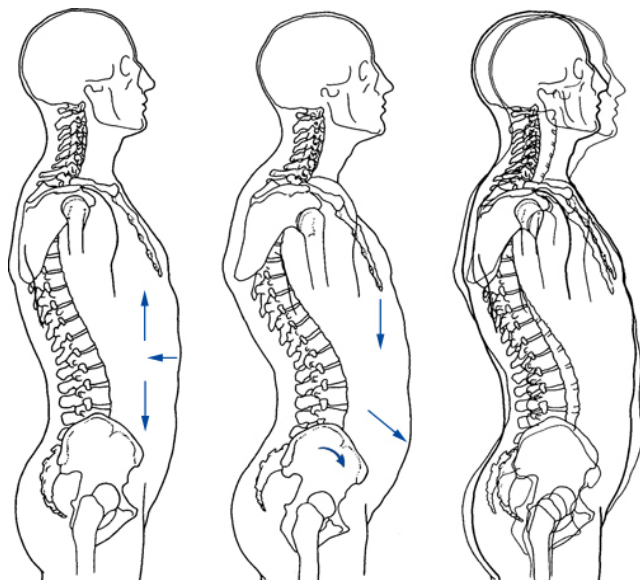
Sibelius-Akatemia: Musiikinteoria. Saatavissa:
http://www3.siba.fi/muste2/sointu_ja_harmonia

Audiovisuaaliset lähteet:

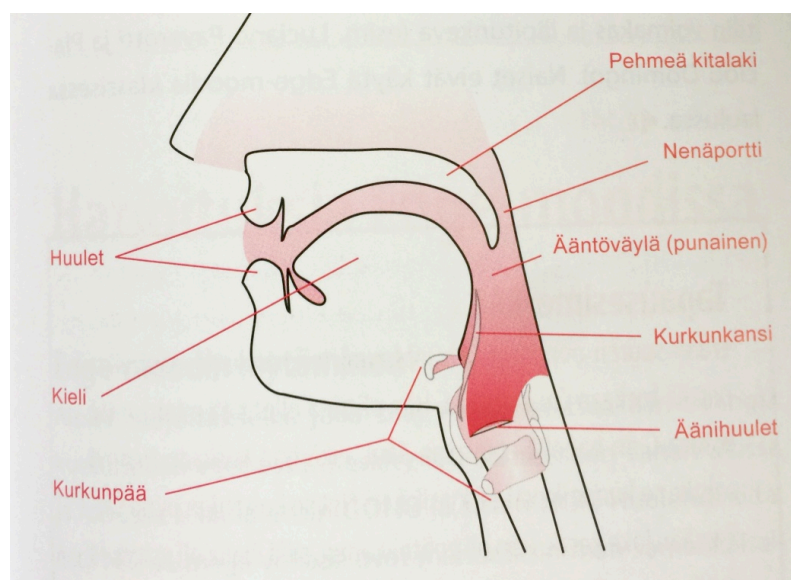
Ella Fitzgerald in Berlin in the Hollywood and at the Opera House – classic album collection.

LIITTEET

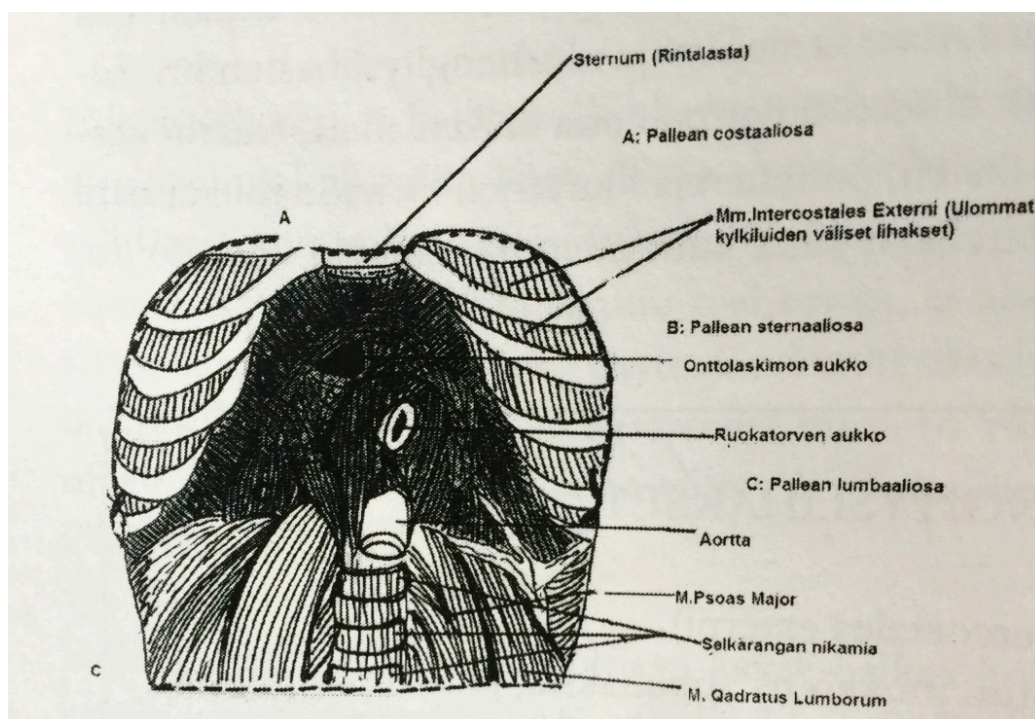
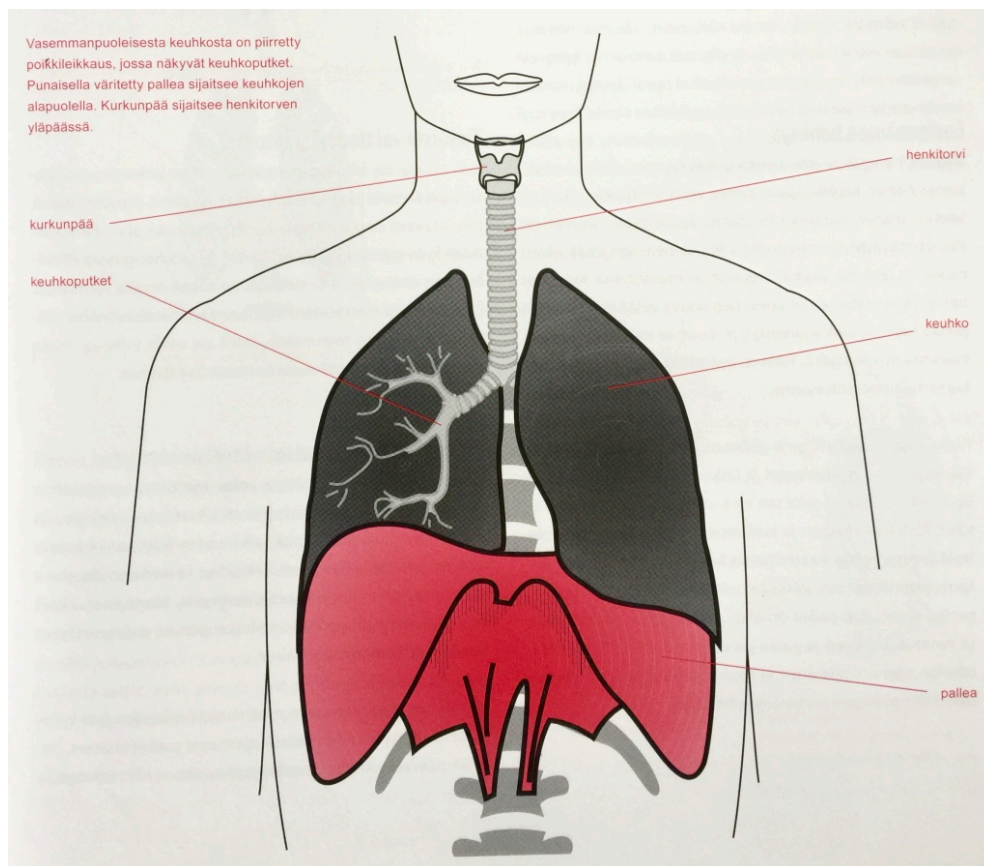
Liite 1.

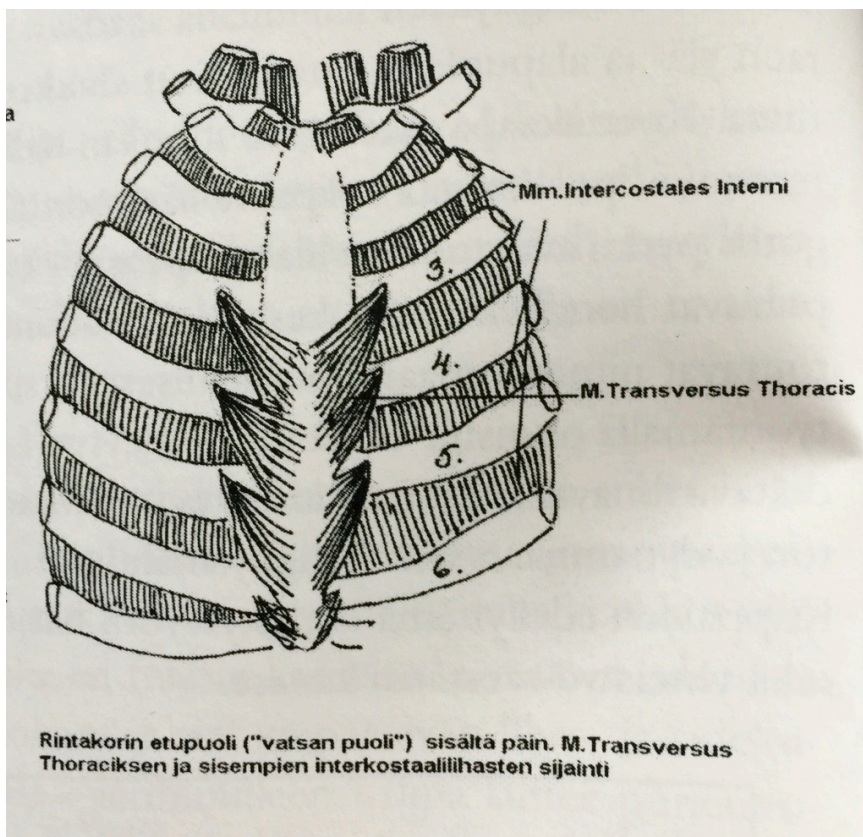
Liite 2.

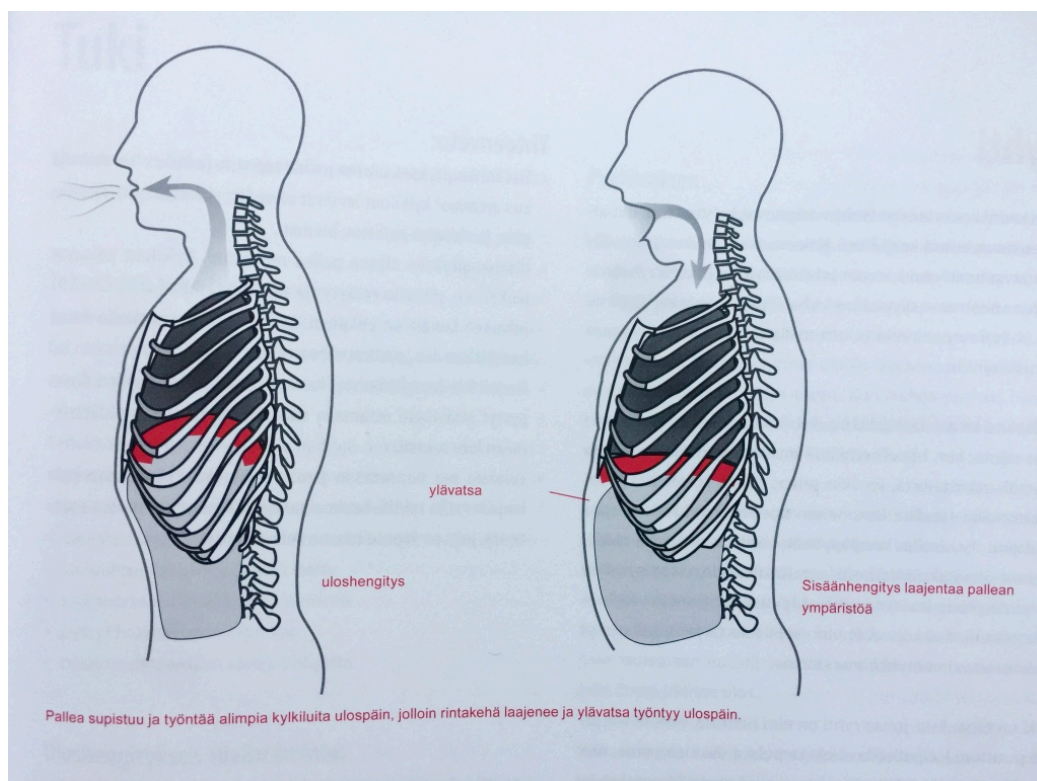
Liite 3.

Liite 4.

Liite 5.

Liite 6. Don George, Johnny Hooges, Duke Ellington, Harry James

I'm Beginning to see the light

150

I'M BEGINNING TO SEE THE LIGHT
 Words and Music by DON GEORGE, JOHNNY HODGES,
 DUKE ELLINGTON and HARRY JAMES

Copyright © 1944 by Chappell & Co.
 Copyright Renewed

Medium bounce

G6 Eb7 D7 G6 Eb7 D7 Bbm7 Eb7
 I nev - er cared much for moon - lit skies, - I nev - er wink back at fi - re - flies; - but

G6 C9 Bm7 E7 A9 Am7 D7 G Am7 D7
 now that the stars are in your eyes, - I'm Be - gin - ning To See The Light. - 1

G6 Eb7 D7 G6 Eb7 D7 Bbm7 Eb7
 nev - er went in for af - ter - glow, - or can - dle - light on the mis - tle - toe; - but

G6 C9 Bm7 E7 A9 Am7 D7 G
 now when you turn the lamp down low - I'm Be - gin - ning To See The Light. -

B9 Bb9 A9
 Used to ram - ble thru the park, - shad - ow - box - ing in the dark. - Then you came and

Bbm7 Eb7 Am7 D7 G6 Eb7 D7
 caused a spark, - that's a four - a - larm fi - re now. - I nev - er made love by

G6 Eb7 D7 Bbm7 Eb7 G6 C9
 lan - tern shine, - I nev - er saw rain - bows in my wine; - but now that your lips are

Bm7 E7b9 A9 Am7 D7 1 G Am7 D7 2 G
 burn - ing mine, - I'm Be - gin - ning To See The Light. - 1

The image shows a page of sheet music for the song "I'm Beginning to See the Light". It features a single melodic line in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. The tempo is marked "Medium bounce". The music is divided into several systems, each with lyrics underneath. Chord symbols are placed above the notes to indicate the harmonic structure. The lyrics describe a person who has never cared for moonlit skies or fireflies, but now sees the stars in their eyes and begins to see the light. The score includes a first ending and a second ending, both leading to a final G chord.

Liite 7. Haastattelussa käytetyt kysymykset

1. Ikä?
2. Sukupuoli?
3. Missä olet opiskellut musiikkia?
4. Oletko suorittanut musiikista tutkintoja? Jos olet, mitä?
5. Kauanko opiskellut?
6. Kenen oppilaana olet ollut?
7. Kuvaile itseäsi laulajana.
8. Miten luonnehdit omaa ääntäsi/ mitä erityispiirteitä laulussasi on?
9. Mitä eri musiikkigenrejä olet laulanut ennestään?
10. Millaista ohjelmistoa/ genreä tykkäät eniten esittää?
11. Mitä ajattelet tulkinnasta?
12. Mikä on tärkeää tulkinnassa?
13. Mitkä asiat vaikuttavat omaan tulkintaasi?
14. Kuka on oma laulaja esikuvasi?
15. Otatko vaikutteita muilta laulajilta?
16. Millainen suhde Ella Fitzgeraldiin?
17. Onko jotain kappaleita häneltä mistä erityisesti pitää?
18. Miten lähdit työstämään laulua?
19. Miten onnistuit omasta mielestä ja tuliko tulkinnasta mieleinen?

Liite 8. Internetlinkit

Laulaja A

<https://www.youtube.com/watch?v=Y-h3bkCiyn4>

Laulaja B

<https://www.youtube.com/watch?v=tsBrm-Tfb6Y>

Laulaja C

<https://www.youtube.com/watch?v=OGcuPNt06SA>

Oma tulkinta

<https://www.youtube.com/watch?v=35BAMECP0ZI>